הגדה של פסח

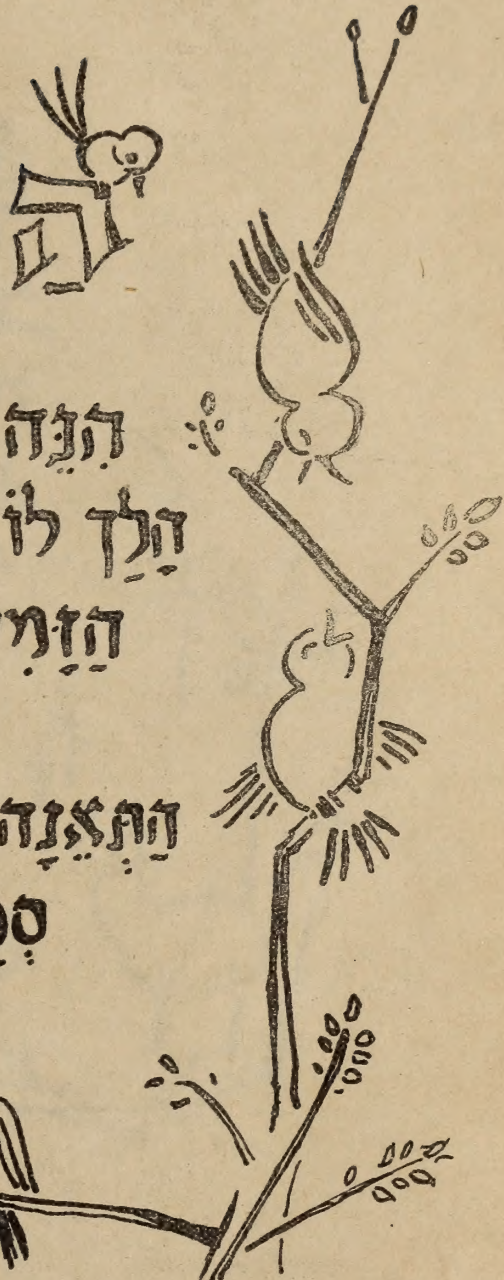

תש"ד

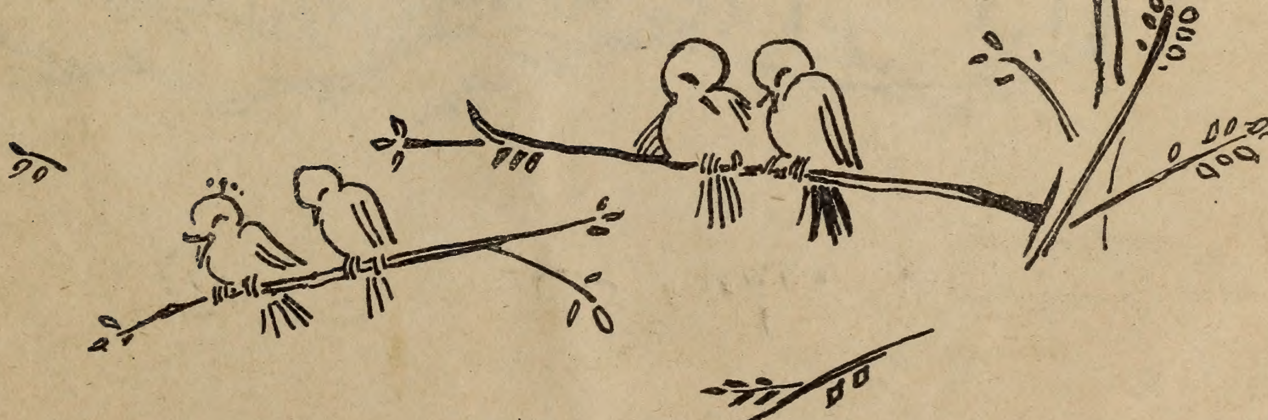
החֹדֶשׁ הַזֶּה הוּא לָכֶם
רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן לְכָל
חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, חֹדֶשׁ הָאָבִיב.
וּבְחֹדֶשׁ הָאָבִיב בְּאַרְבָּעָה
עָשָׂר בּוֹ פֶּסַח הוּא זְמַן חֵרוּתֵנוּ:
כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ
צִבְאוֹתָם מִמִּצְרַיִם,
הַיּוֹם הָיוּ לְעָם.

(1) שיר האביב (מקהלה)

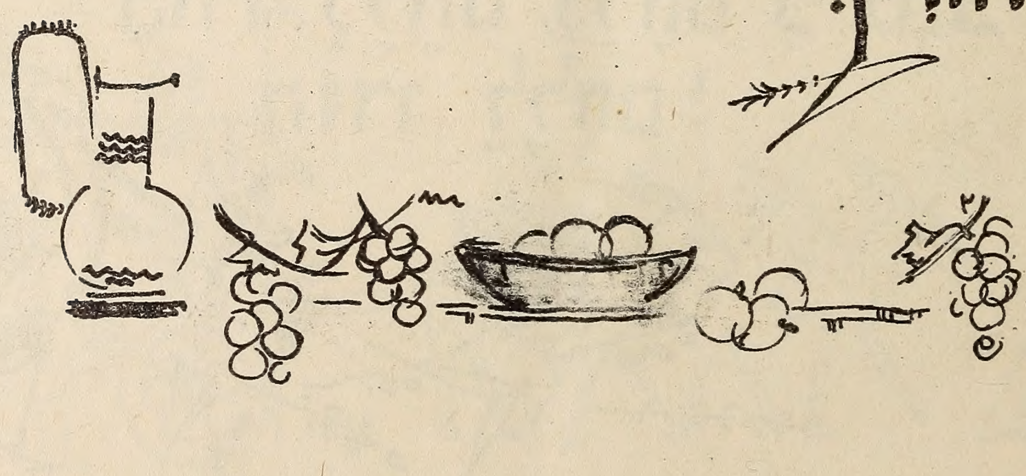
הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ
הָאָבִיב
הִנֵּה הַסְּתָו עָבַר, הַגֶּשֶׁם חָלַף
הָלַךְ לוֹ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, עֵת
הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ.
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים
סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

טל נוֹפֵף עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה מִמֶּגֶד
שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ. בְּרָכָה טַל צַוֵּה
שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת פְּרִי
הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת
טַל וְשֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ.
גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ.

הָא לַחְמָא עַנְיָא

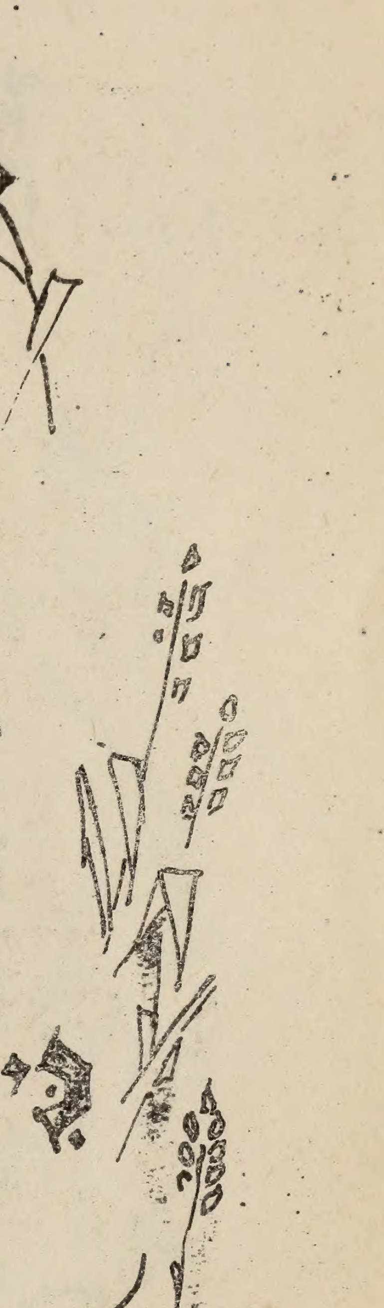
דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתַנָא בְּאַרְעָא
דְמִצְרָיִם. כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵאכַל, כָּל
דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח. הַשַּׁתָּא עִמָּנוּ
בִּידֵי צַר, לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. הַשַּׁתָּא עַבְדֵי, לַשָּׁנָה הַבָּאָה
בְּנֵי חוֹרִין.

בשם שדי, ברוך הוא - ברוך שמו
חסד רטב משמים,
שירו ללחם כי טוב טעמו
שירו תודה למים!

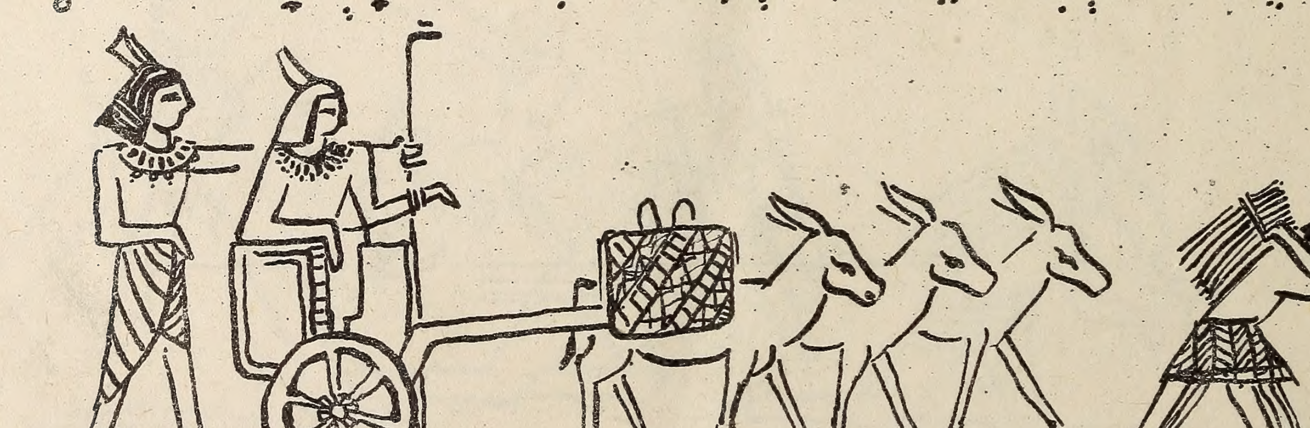
לרגב הביטו תוכו כברו
חם עפרו וזרוע
ארץ ברכי שהכל בדברו
ברכי על מטר ועל רוח

כי ששת אלי טל זה נגע רטב
יברכו בך שדים ורחם
הודו ללחם, ללחם כי טוב
הודו ללחם!

הננו מוכנים ומזומנים לספר ביציאת
מצרים, מעבדות לחרות, משעבוד
לגאולה. כי גם אנחנו עלינו ממשכנות הדוי
של העם, ועתה הבית הזה יחיד נשאר לנו
בו נמשיך לקדש את מועד החרות, אנו
ובנינו ובני בנינו לעולם. על כן ניחד
יום זה בין כל ימות-העמל, ימי חדות
היצירה וחרדת עתידות, ימי רנת הקוצרים
וצער ישראל וסבל המשועבדים בכל
אתר.

על כן ניחד לילה זה מכל הלילות ונרבה
לספר בו ביציאת מצרים - זכר ותקוה
לגאולה כי תבא, לשחרור כי יקום, לתחית
ישראל ולחרות שלמה של האדם כי
יכוננו. ורנת אביב עולמים הנה כבר
נשאת בלבותינו ובלבות רבא הרבבות.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!
שעשינו את כל השלחנות שלחן
אחד וישבת אחים גם יחד, אנו
מסבים אבות ובנים, הורים וילדיהם!

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!
שעשינו את כל הספרים, ספור אחד
ואת כל השירים שיר אחד וכלו זכר
ליציאת מצרים.

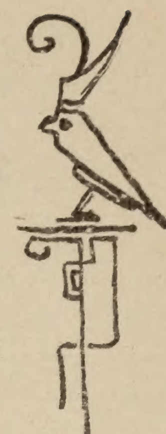
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות!
שאנו מספרים ביציאת מצרים
בעוד זעקת בני ישראל עולה
מארצות גלותם.

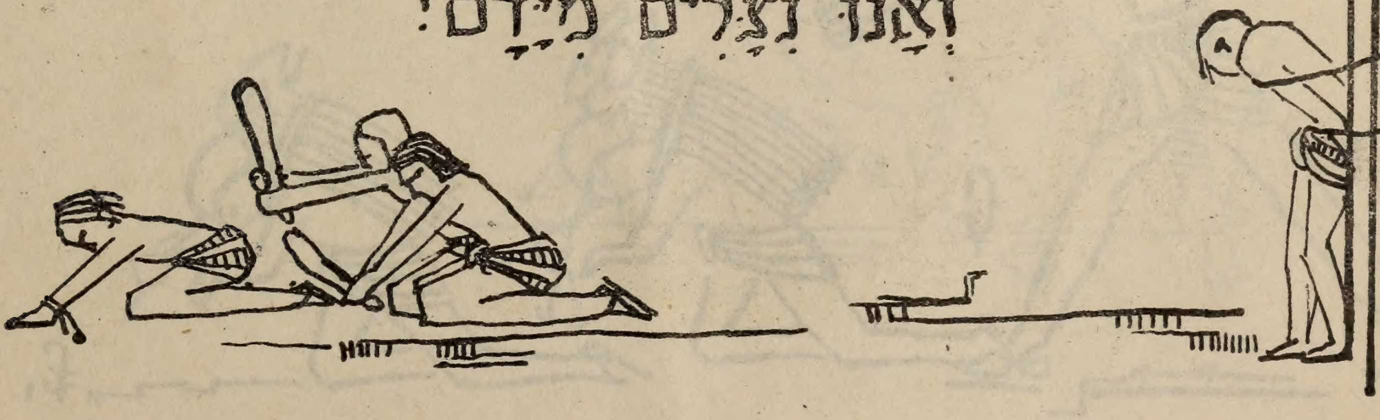
עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם
וַיַּעֲבִידֻנוּ בְּפֶרֶךְ וַנִּבֶן לוֹ עָרֵי מִסְכְּנוֹת
אֶת פִּיתוֹם וְאֶת רַעַמְסֵס
וַנִּגָּאֵל מִשָּׁם, וַנַּעֲבוֹר יָם בֶּחָרָבָה
וְאַרְבָּעִים שָׁנָה נָדַדְנוּ בַּמִּדְבָּר וַנָּבֹא
אֶל אַרְצֵנוּ. וְאִלְמָלֵא יָצְאוּ אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ
מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם
וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח.

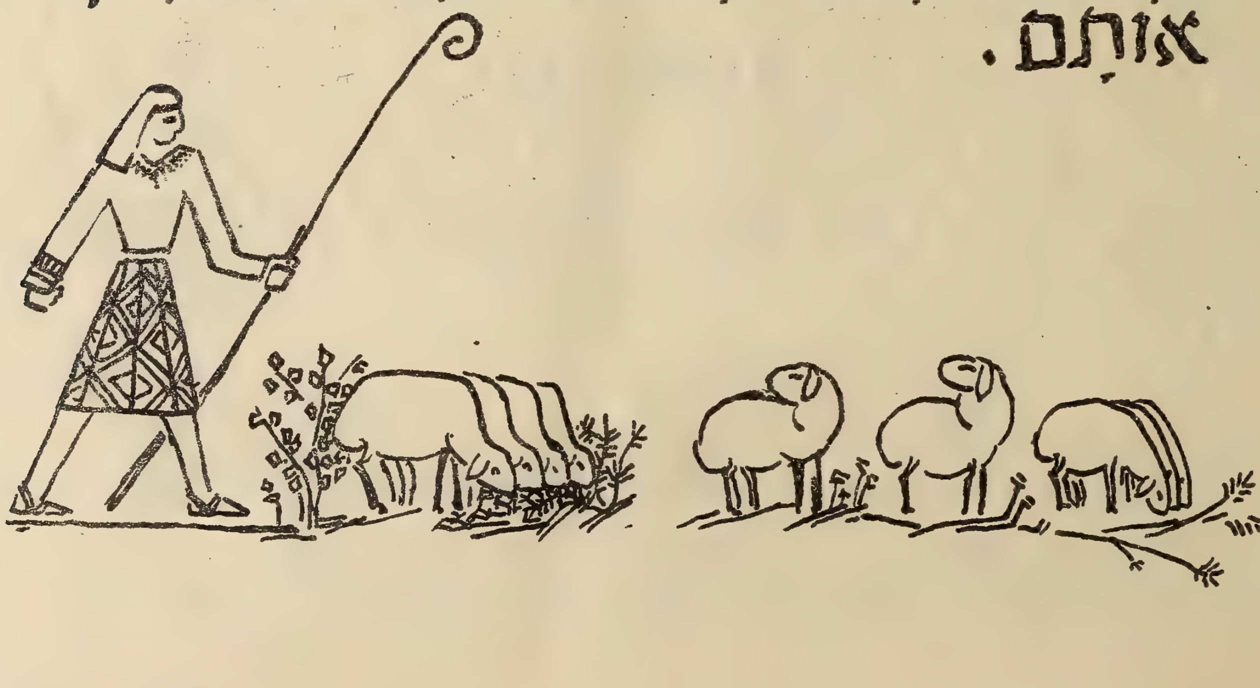
זכור את היום הזה אשר יצאתם בו ממצרים
מבית עבדים כי בכל דור ודור חיב אדם לראות
את עצמו כאילו יצא הוא ממצרים - לא
אבותינו בלבד - אף אנו נגאלנו עמהם!
כי בכל דור ודור נאנקים ישראל ונאנק כל
הנברא בצלם תחת עול משעבדים - ובכל
דור ודור מתפרץ חרון הנדכאים לפרק עול.
ובכל דור ודור יתרונן לב העשוקים לקראת
תקות השחרור והתחיה, לקראת חיים
חדשים ואביב חדש ובכל דור ודור
היתה דרך גאולים - הדרך מעבדות לחרות
גבורת מעפילים וחמת פורקי עול השעבוד.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד
בלבד עמד עלינו לכלותנו. אלא שבכל
דור עומדים עלינו לכלותנו -
ואנו נצלים מידם!

וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיַּגֵּד לְפַרְעֹה וַיֹּאמַר: אָבִי
וְאַחַי בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן וְהִנֵּה הֵם בְּאֶרֶץ
גֹּשֶׁן, רוֹעֵי צֹאן עֲבָדֶיךָ לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ
כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ
כִּי כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן!
וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף: אֶרֶץ מִצְרַיִם
לְפָנֶיךָ הִיא! בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת
אָבִיךָ וְאֶת אַחֶיךָ. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
בְּמִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ.
וַיָּמָת יוֹסֵף וְאֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּרְבּוּ וַיִּשְׁרְצוּ
וַיַּעַצְמוּ מְאֹד, מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ
אוֹתָם.

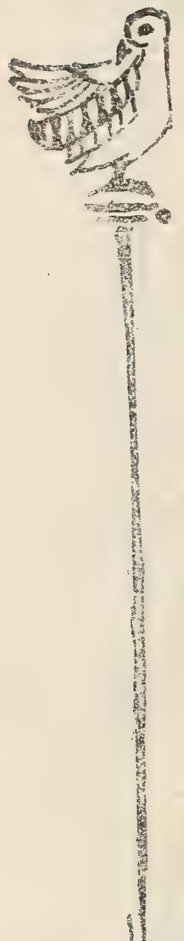

ויקם מלך חדש על מצרים אשר
לא ידע את יוסף ויאמר אל עמו:
הנה עם בני־ישראל רב ועצום ממנו
הבה נתחכמה לו! פן ירבה! וימררו
את חייהם בעבודה קשה, בחמר
ובלבנים ויצו פרעה: כל הבן
הילוד, היארה תשליכהו!
ויאנחו בני ישראל ותעל שועתם מן
העבודה וכאשר יענו אותו - כן ירבה
וכן יפרץ!

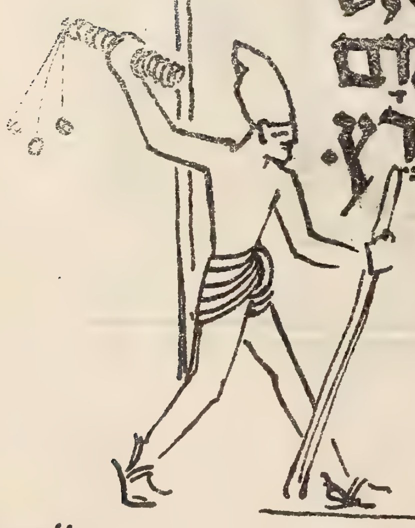

ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא
אל אחיו וירא בסבלותם: הנה צעקת
בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את
הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם.

ועתה לך בא מצרימה ובאת
אל הענוים ואל האומללים, אל כל
הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם
כי עבדים הם - והם לא יבינו: כי
אומללים הם - והם לא ידעו: וכי גדול
ענים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם
והם לא יאמינו: ופקחת עיניהם בחזק
יד על כל לחצם ועל כל ענים וגאלת
אותם. ועם רב ימשך מקרב אחיך אשר
לא ידעת ואשר לא ידעוך ומקרב כל
העם מסביב, אשר רע ומר להם.
והיית לאב המון-אדם רב, ולראש
שבטיו ועשית מן התולעים-אדם
ומן האדם-עם ומעפרות חול-ארץ.

וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה
כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים, לְבַד מִטָּף:
וְגַם עֵרֶב־רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר־מִקְנֶה
כָּבֵד מְאֹד. וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ
מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם
צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם: וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה. וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. לֵיל שִׁמֻּרִים הַלַּיְלָה הַזֶּה
לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם.

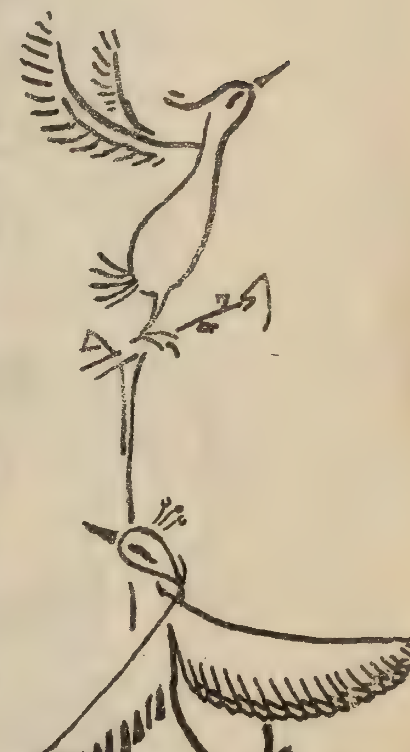

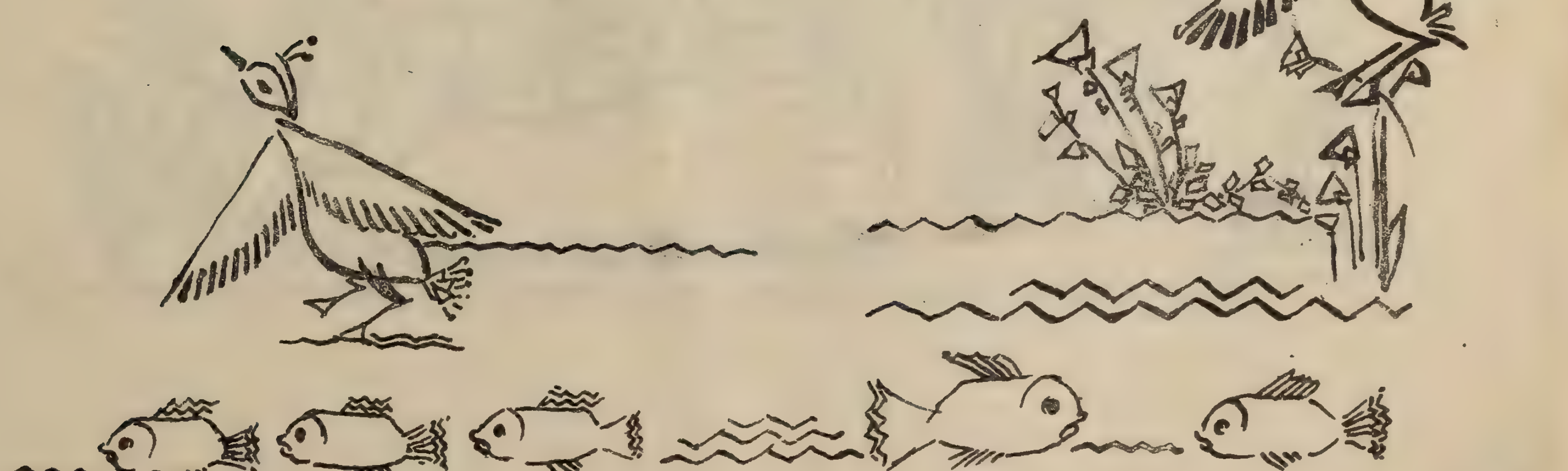
וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם
וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם
וַיֹּאמְרוּ: מַה-זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ
אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל
הַיָּם. וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם,
וַיַּעַבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה. וַיִּרְדְּפוּ
מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס
פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל תּוֹךְ הַיָּם
וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ
וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ.

ר״ג

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא
מָצְאוּ מָיִם. וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ
לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם.
וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר: מַה
נִּשְׁתֶּה? וַיָּרֶב הָעָם עַל מֹשֶׁה: לָמָּה
הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת
בָּנַי וְאֶת מִקְנַי בַּצָּמָא.
וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ: זָכַרְנוּ אֶת
הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם!

פתע פתאם יתנער דור עזוז וגבור,
דור גבור מלחמה.
הם קראים:
דור אחרון לשעבוד וראשון לגאולה אנחנו!
ידנו לבדה, ידנו החזקה,
את כבד העול מעל גאון צוארנו פרקה
גם עתה-אם סגר עלינו מדברו אל נקם
על אף השמים וחמתם-

הננו ועלינו.

נעל חלוצים לפני המחנה לפרוץ שערים
נעולים. חתרנו בכל השבילים. הבקענו
בכל הנתיבות, מעפילים מעבר לרכסי הרים
נחשונים על פני ימים סוערים
עד הגענו לאדמת מכורה ונתקע בה יתד
לחונן עפרותיה ולשים קץ לחשכת הגלות.

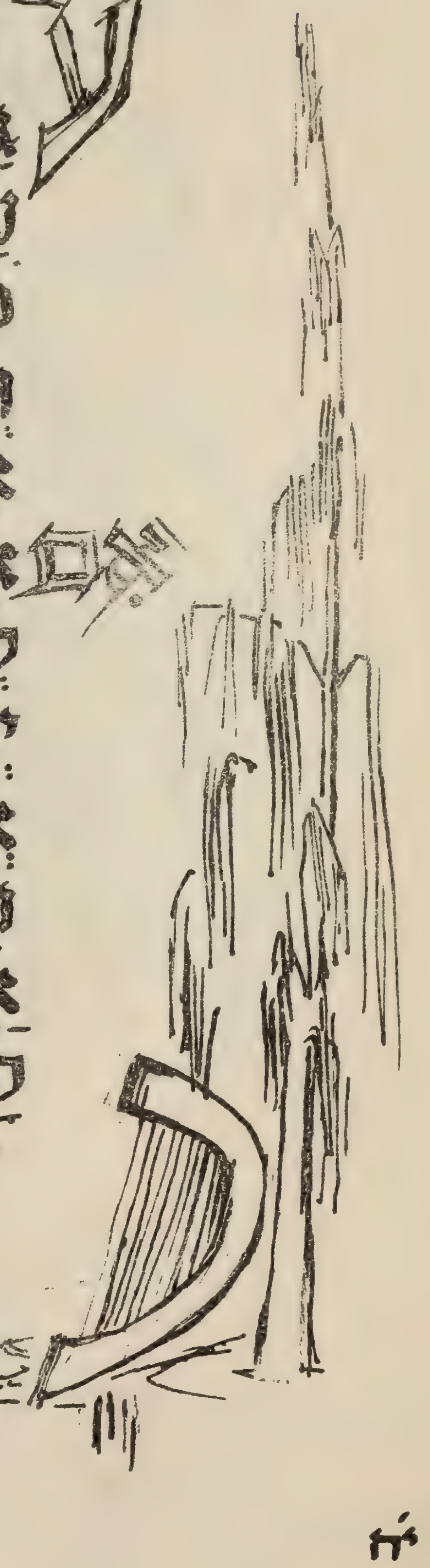
אך קצרה היד ואת התכלית השלמה לא
השיגה, כי גברה המצוקה ועלה נחשול
הזדון - והוא איום שבעתים.
ותהי ידו נטויה על כל שארית תקות אנוש - לכונן
עול-עבדות על עם ואדם. ובפזורי ישראל היתה
להשמדם מעם כאשר לא היתה מדורי דורות. ותהי
שוב שה ישראל פזורה על פני שדות קטל, תועה בין
גבולות, משפלת בגיטאות, רמוסה במגף עריצים.

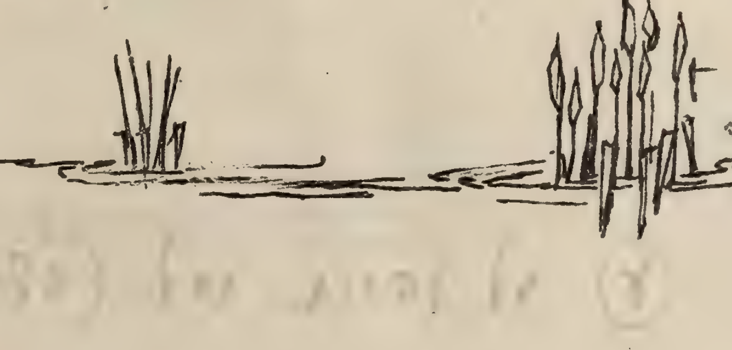

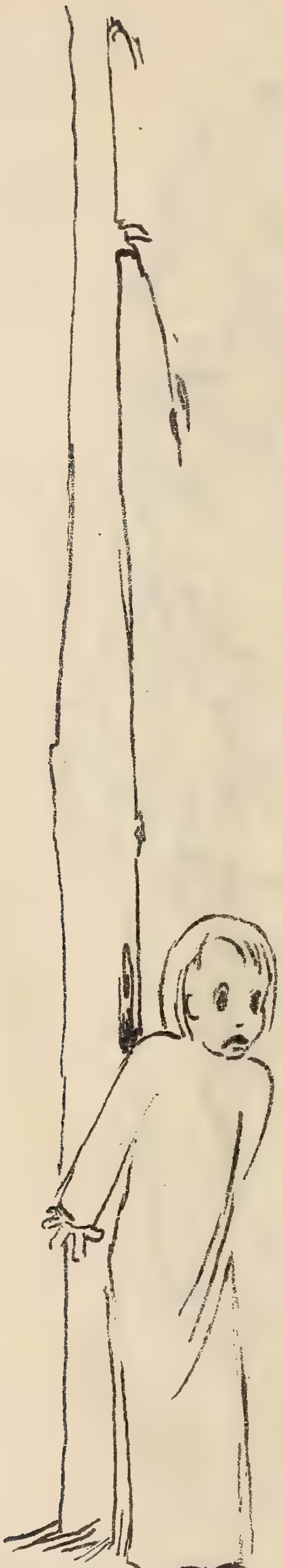

מי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם
וְעֵינַי מְקוֹר דִּמְעָה
וְאֶבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְל
חַלְלֵי בַּת עַמִּי!
קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע
נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים
רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ
מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם!

על נהרות בבל שם ישבנו
גם בכינו בזכרנו את ציון: על
ערבים בתוכה תלינו כנורותינו:
כי שם שאלונו שובינו דברי שיר
ותוללינו שמחה: שירו לנו משיר ציון.
איך נשיר את שיר ד' על אדמת נכר.
אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. תדבק לשוני
לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את
ירושלים על ראש שמחתי. זכר ד' לבני
אדום את יום ירושלים האמרים: ערו
ערו עד היסוד בה. בת בבל השדודה
אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת
לנו: אשרי שיאחז ונפץ את עלליך
אל הסלע!

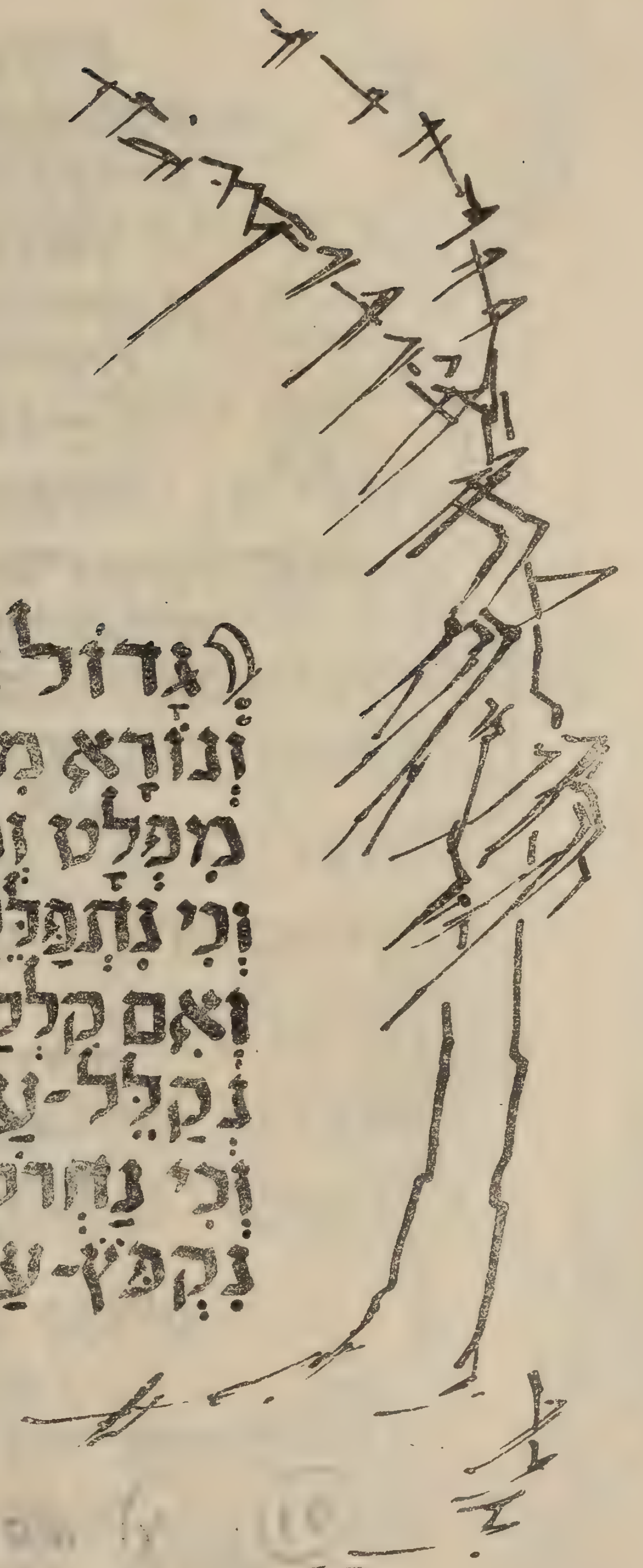

בבְּכוֹת יְלָדֵינוּ בְּצֵל גַּרְדּוֹמִים
אֶת חֲמַת הָעוֹלָם לֹא שָׁמַעְנוּ
כִּי אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ.
כִּי אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים
מִנּוֹרְבֶגִים, מִצְּכִים, מִבְּרִיטִים
וּבִצְעוֹד יְלָדֵינוּ אֱלֵי גַּרְדּוֹמִים,
יְלָדִים יְהוּדִים, יְלָדִים חֲכָמִים,
הֵם יוֹדְעִים כִּי דָּמָם לֹא נֶחְשָׁב בְּדָמִים –
הֵם קוֹרְאִים רַק לָאֵם אַל תַּבִּיטִי!
עֵינֵיהֶם מְדַבְּרוֹת: אַל תַּבִּיטִי הָאֵם
אֵיךְ שׁוּרוֹת אֲרֻכּוֹת הִנֵּנוּ.
חַיָּלִים וַתִיקִים וִידוּעִים לְשֵׁם
רַק קְטַנִּים בְּקוֹמָה אֲנַחְנוּ...
עֵינֵיהֶם מְדַבְּרוֹת עוֹד דְּבָרִים אֲחֵרִים:
אֱלֹהֵי הָאָבוֹת יָדַעְנוּ
שֶׁאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הַיְלָדִים
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
שֶׁאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הַיְלָדִים
לְהֵרָג מוּל כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ
וְאַתָּה אֶת דָּמֵינוּ אוֹסֵף בְּכַדִּים
כִּי אֵין לוֹ אוֹסֵף מִלְּבַדֶּךָ!..
וְאַתָּה מְרִיחוֹ כְּמוֹ רֵיחַ-פְּרָחִים
וְאַתָּה מְלַקְטוֹ בְּמִטְפַּחַת
וְאַתָּה תְּבַקְשֶׁנּוּ מִידֵי הָרוֹצְחִים
וּמִידֵי הַשּׁוֹתְקִים גַּם יַחַד!...

גָּדוֹל הַתֹּהוּ מְסָבִיב
וְנוֹרָא מְסָבִיב הַתֹּהוּ וְאֶפֶס
מִפְלָט וְכִי נְשַׁוַּע בַּחֹשֶׁךְ
וְכִי נִתְפַּלֵּל-אֹזֶן מִי תִשְׁמַע!
וְאִם קִלְלַת אֱלֹהִים אַכְזָרִיָּה
נְקַלֵּל-עַל רֹאשׁ מִי תָחוּל!
וְכִי נַחֲרֹק שֵׁן וְאֶגְרוֹף זַעַם
נְקַפֵּץ-עַל רֹאשׁ מִי יֻנְחַת!

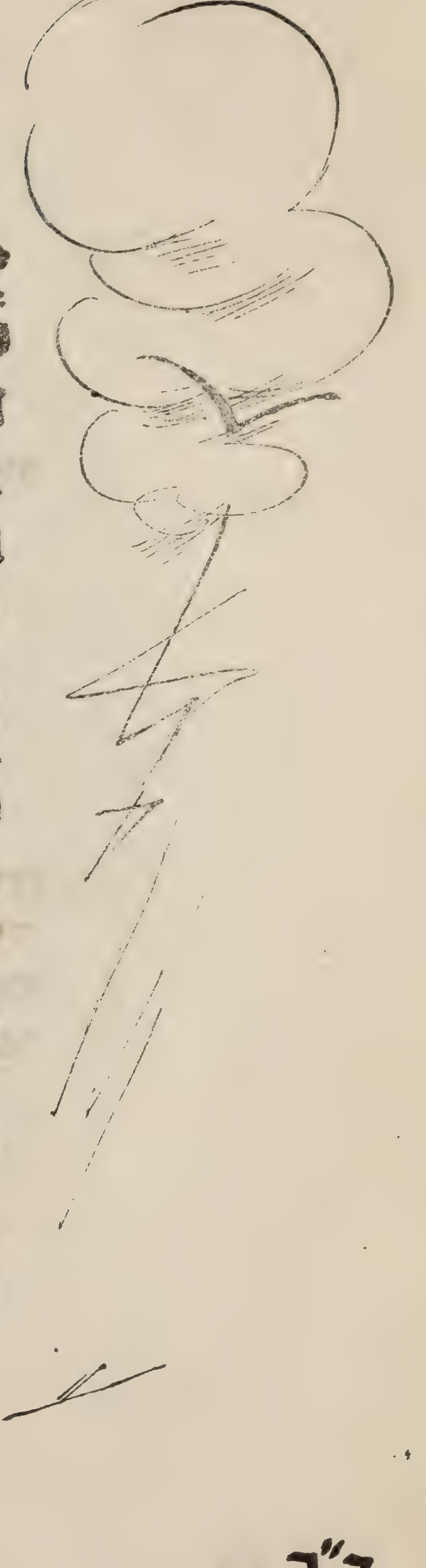

יזכור

את רבבות הנשמות של אחינו ואחיותנו
שנכרתו בלא עתם, אשר נפלו חללים
במערכות הקרב ואשר הופצצו והורעשו
בערי־הפרזות, אשר גועו ברעב ובצמא,
במצור ובמצוק ואשר אבדו תחת החרבות
ועי המפלת
אשר הוצאו להורג בראש כל חוצות
על לא עול בכפם, כי מזרע היהודים
המה; אשר הטבעו בגלים זידונים בדרכי
נדודיהם ובלבם חזון העליה למולדת.

יזכר עם ישראל, כי לא תם החזון, כי
רבו בין בניו ובנותיו, ממשיכי מסרת־הגבורה
אשר קדשו את שם־ישראל וילחמו על־כבוד
שארית־ישראל ובנפלם עד אחד בין חומות הגיטו
הבוער צוו לנו את האמונה בעם־ישראל
ובחזון גאולתו!

ונקיתי דמם לא נקיתי.
שפך חמתך על הגויים אשר לא
ידעוך ועל הממשלות אשר בשמך
לא קראו כי אכלו את יעקב ואת נוהו
השמו. תהי טירתם נשמה באהליהם
אל יהי יושב: לכו והכריזו ברחובות
בראשי הומיות דגלים נופפו. יש
משפט וגמול. שמרו על בית הרוצח.
באישון לילה מחלום תעתועין
יקיץ. יתגולל על מיצר יצועו. העמידו
לוח שחור בחלונו, עליו באש זעם
ירקה חורה כתוב: יש משפט וגמול!
ואל משכן העשוק באו פקדוהו
בפנת חשכו הגלמודה. הביאו לו
צחוק וישע ובשורה קטנה לתשורה:
בשורת נחומים: יש משפט וגמול!
עברו בכל מדינות תבל, באיים
רחוקים הודיעו וישמעו כל עמי הארץ
משפט וגמול לכל!

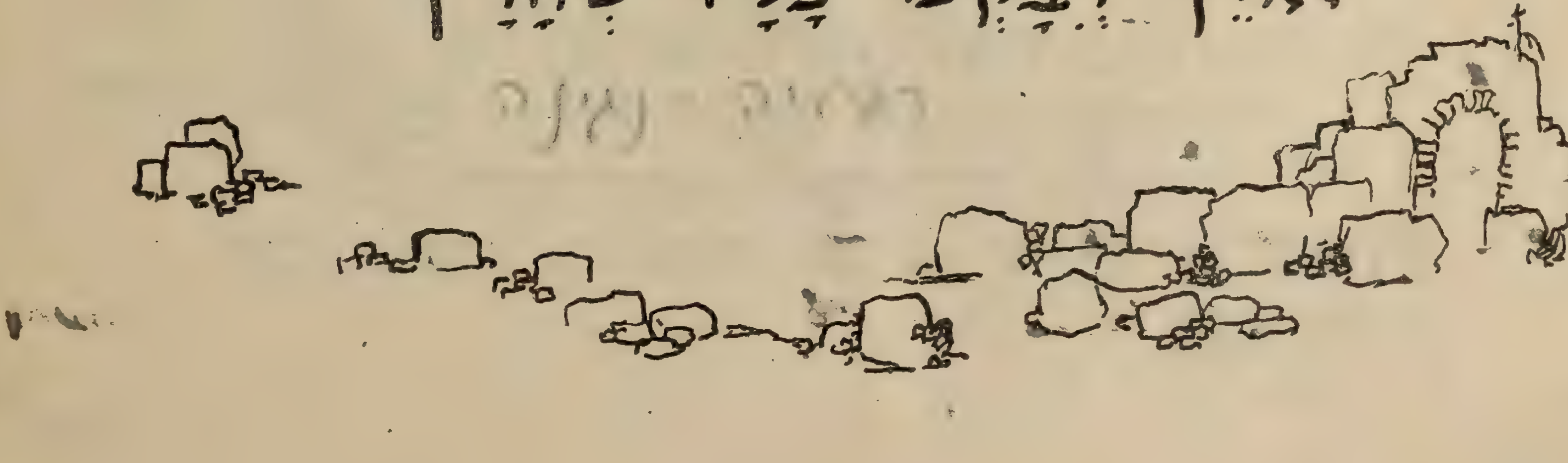

אל טל ומטר על ראשים וצמרת
בכל שדרותך הנבל!
אל מים חיים-תעלה מארת
ישקוהו יאור ויובל!
יקרוהו עורבים, יטרפנו העיט
ידרוס את בשרו הארור!
ומטר דמעותם של גולים באין בית
יהיו לו לגשם-דינור!
נקם ישופהו ובתו עלי מצח
גם קבר ימאס לאמצו
מנוחה יבקשו עצמותיו אך לנצח
מנוחה לא תזכינה למצא!

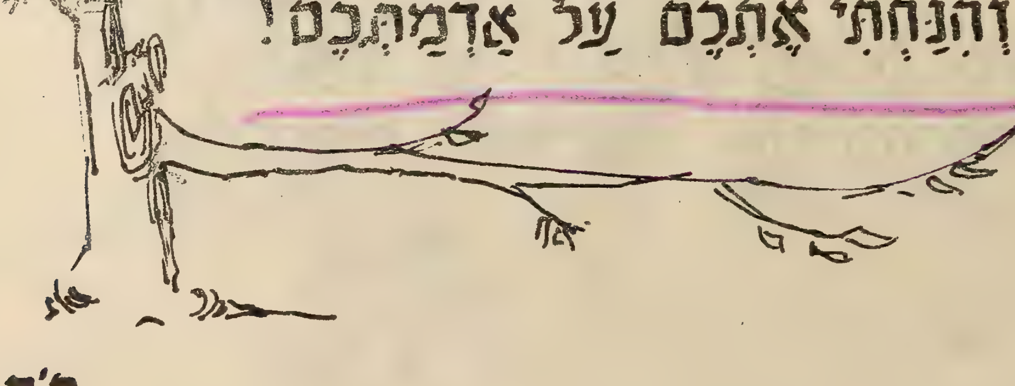
מי נתן למשסה יעקב וישראל לבוזים!
ועתה, אל תירא כי גאלתיך. כי גאלתיך
כי תעבר במים ובנהרות לא ישטפוך.
כי תלך במו-אש לא תכוה ולהבה לא
תבער בך. ממזרח אביא זרעך וממערב
אקבצך!

ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך
דורשי שלומך והם יתר עדריך?
מים ומזרח ומצפון ותימן שלום
רחוק וקרוב שאי מכל עבריך!
איך יערב לי אכול ושתות בעת אחזה
כי יסחבו הכלבים את כפיריך?
אז איך מאור יום יהיה מתוק לעיני
בעוד אראה בפי עורבים פגרי נשריך
הם השמחים לשלותך והכאבים
על שממותך ובכים על שבריך
אשרי מחכה ויגיע ויראה עלות
אורך ויבקעו עליך שחריך!

עוזר

היתה עלי יד ד' ויוציאני ברוח ד' ויניחני בתוך הבקעה
והיא מלאה עצמות. והעבירני עליהם סביב, סביב
והנה רבות מאד על פני הבקעה והנה יבשות מאד.
ויאמר אלי: בן אדם, התחיינה העצמות האלה? ואמר
ד' אלהי, אתה ידעת! ויאמר אלי: הנבא על העצמות
האלה ואמרת אליהם: הנה אני מביא בכם רוח וחייתם
ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר וקרמתי
עליכם עור ונתתי בכם רוח וחייתם!
ונבאתי כאשר צויתי ויהי קול כהנבאי והנה רעש
ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. וראיתי והנה
גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח
אין בהם. ויאמר אלי הנבא אל הרוח, הנבא בן־אדם
ואמרת אל הרוח: מארבע רוחות באי הרוח ופחי
בהרוגים האלה ויחיו.
והנבאתי כאשר צוני ותבא בהם הרוח ויחיו ויעמדו
על רגליהם חיל גדול מאד, מאד. ויאמר אלי:
בן־אדם! העצמות האלה כל בית ישראל המה. הנה
אמרים יבשו עצמותנו ואבדה תקותנו, נגזרנו
לנו! לכן הנבא ואמרת אליהם:
הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם
מקברותיכם, עמי והבאתי אתכם אל אדמת־
ישראל וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם!

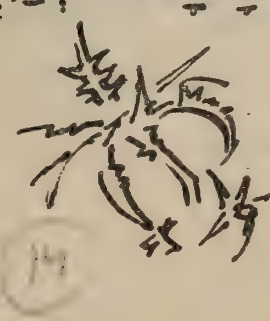

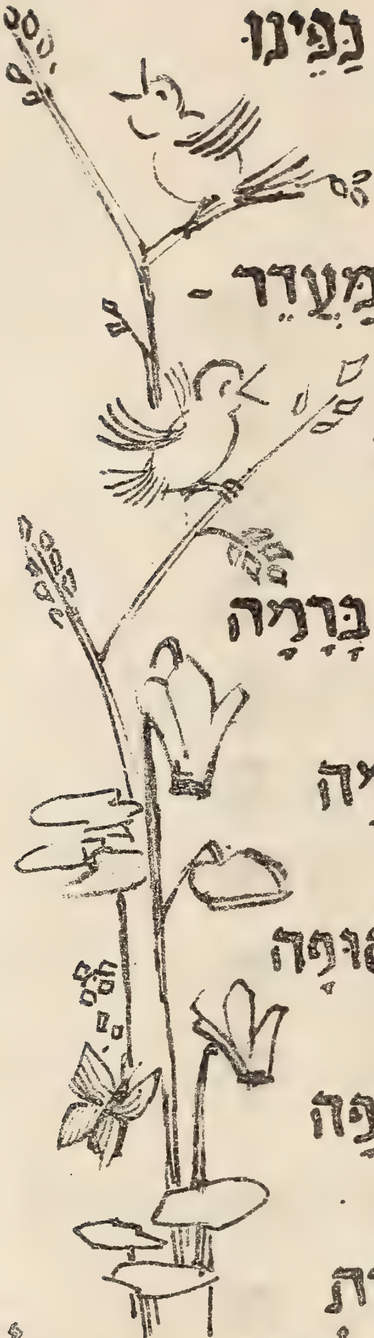
פרץ. פתחי זרועות ערבותיך ומרחביך
הגדולים לצמאי אדמה, כי כורתים אנו
אתך ברית חיים ויצירה. עוד מהדרים ועקות
חללים, מהאדמה קורא הדם ומחומות
הגיטו אזעקה לעולם. עם רב מובל לטבח
ותבל גדולה ורחבה אטמה אזן. ננעלו לבבות
נדמו.

המדבר! הנה המפלט האחרון, פתח אתה
את זרועותיך לנו ונבואה! ברוך תהיה לנו
מפלט פרא ואלם! במולדת קטנה - נגב גדול
יצאנו אליך לפתח מפעל הצלה למעונים, לסלל
דרך לרדופים על צואר; בא יבאו אחרינו רבים,
יעלו יבנו ויקימו בית בעולם שטורף!

עוד מעט תשמע הלמות פטישים ויען למו
הלב, לב צמא-חזון. לא נרפה ממך שממה
מדברית. ממעמקים נחצב מים, מרגבים
נעלה חיים!

ונקרע את מגילת חדזון אשר גזרה על
השממה לקדשה. אנו כורתים הברית עם
אדמתנו!

וּכְשֶׁאָנוּ קָמִים מֵעָפָר וְנוֹשְׂאִים אֶת כַּפֵּינוּ
רַכּוֹת מִתְיַבְּלוֹת
וְשָׁרִים הַמַּשּׂוֹר, הַטְּרַקְטוֹר, הַקּוֹמְבַּיְן
וּמַכִּים הַמַּקּוֹשׁ, הַפַּטִּישׁ, הַמַּעְדֵּר -
מִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדָּם הָהֵד בְּמַגְרֵפָה
וְעוֹנֶה כְּנֶגְדָּם בְּקוֹלוֹ הֶעָשִׁיר
וְקוֹלוֹת שֶׁעָלוּ בּוֹדְדִים וְדַלִּים
מִתְגַּבְּרִים, מִתְחַבְּרִים וְעוֹלִים בְּרָמָה
וְעוֹנֶה כְּנֶגְדָּם גַּם הַיָּם בְּדָכְיוֹ
וְנִשְׁכַּח נִסּוּרוֹ שֶׁל גַּלְגַּל הַחַיָּה
וְעוֹבְרָה הַשִּׁירָה אֶת גְּדוֹת הַיַּרְדֵּן
וְגוֹבְרָה עַל רוּחוֹת הַלְּבָנוֹן בְּסוּפָה
וְשׁוֹאֵג הָאַרְיֵה בְּמִדְבַּר יְהוּדָה
וּפוֹרְשָׂה הַיּוֹנָה הַכָּנָף לִתְעוּפָה
וְעוֹנִים לִקְרָאתָם הַשָּׁמַיִם, הָאָרֶץ
וְרָנִים כְּנֶגְדָּם כּוֹכָבִים, מַזָּלוֹת
וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְעוֹרֵר אֶת הָהֵד, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְעוֹרֵר אֶת הַקּוֹל
וְאַשְׁרֵי הַבּוֹרֵא בְּתָמִים וּמוּכָן גַּם לִקְרֹעַ לֵב כִּפְתָחוֹ שֶׁל אוּלָם
הוּא יִזְכֶּה וְיַשְׁמִעַ אֶת הָהֵד וְקוֹלוֹ
וְיַשְׁמִיעַ גַּם אֶת אֶלֶף הַזֶּמֶר כֻּלָּם!

ליל סדר חמישי הוא לנו. בו אנחנו מסבים
עת מבחוץ תשכל חרב מלחמה. ואם
נפשע קל נסוגה הפעם האימה מסף ביתנו.
אך רבה עוד המזימה מבפנים. כי מתנכל צר
למפעלנו ועלילות זדון יבקש להכתים שמנו
בעולם ולהכות מן העורף ברמיות כבושנו.
לא תקום המזימה! דרוכים נלך לקראת
באות. נשיב אחור יד מתנקש ונגן על
שלמות המפעל במכורה השלמה!

ובנחמה תאיר לנו גבורת עמי פועלים ואכרים
אשר הציתה את פלא הפדות. כי את הפלדה היורקת
אש של קלגסי השעבוד, נצחה פלדה אחרת מחושלת
אש אהבת מולדת חפשיה של מליוני עמלים
בני חורין.

לאחינו החיילים והנוטרים
ואנשי המגן אשר אתנו פה,
ואשר הלכו מעבר לים ויביאו
בשורת נחומים ראשונה לאסירי
עני ושעבוד, שלוחה ברכתנו,
כי היו לנו לגאון ולכח בלכתם
בשם חרות עם ואנוש - יהי
שובם אלינו עטור נצחון, וחזרו
בשלום להמשיך במפעל!
וברוכים יהיו אחינו העולים,
אודים מעטים הנצלים מן
התפת, ואחינו שבי שבות תימן
מי יתן ובעקבותם יבאו רבבות!

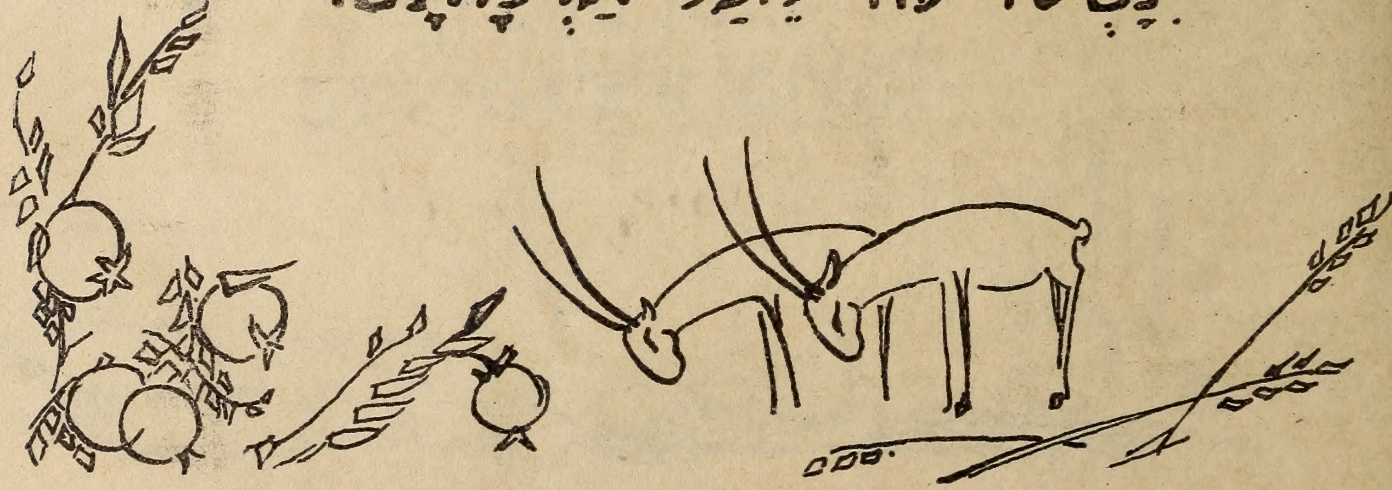
הנני מביא אותם מארץ צפון
וקבצתים מירכתי-ארץ, בהם עור
ופסח, הרה, וילדת יחדיו קהל גדול
ישובו הנה. בבכי יבואו ובתחנונים
אובילם. אוליכם אל נחלי מים
בדרך ישר לא יכשלו בה. והפכתי
אבלם לששון ונחמתים
ושמחתים מיגונם!

כי הנה החושך יכסה-ארץ וערפל לאומים.
שאי סביב עיניך וראי: כלם נקבצו באו לך:
בניך מרחוק יבואו ובנותיך על צד תאמנה.
אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך. מי-אלה
כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהן? כי לי
איים יקוו ואניות תרשיש להביא בניך
מרחוק; ופתחו שעריך תמיד, יומם ולילה
לא יסגרו!

הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר
וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ
הֶהָרִים עָסִיס וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה.
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי וּבָנוּ עָרִים
נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ
אֶת יֵינָם וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת
פְּרִיהֶם. וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם וְלֹא
יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם!

ברוך על הגפן ועל פרי הגפן ועל ארץ
חמדה טובה ורחבה, לאכל מפריה
ולשבע מטובה, נברך על אשר גאלנו
והגענו ללילה הזה לשמח בו ולגיל ולהסב בו
יחד עד נגיע למועדים ולרגלים הבאים
לקראתנו בשלום, שמחים בבנין וששים
בעבודה ונשיר שיר חדש על גאלתנו
ועל פדות נפשנו:

חסל סדר פסח כהלכתו
כאשר זכינו לעשותו
כן נזכה לסדר אותו
קרב יום ושבו
פדוים לציון ברנה!

על הר גבוה (מקהלה)

מקורות:

החודש הזה/שמות * הנה הסתו עבר/שיר השירים * טל/ע"פ תפילת טל * הא לחמא עניא/מסורה * גשם/-לפי "הודיה" מאת שלונסקי * הננו מוכנים, מה נשתנה/עריכה חדשה * עבדים היינו/ע"פ המסורה * זכור/ע"פ המסורה * ויבא יוסף/ע"פ בראשית ושמות * ועתה לך בא מצרימה/-"מסה ותחנונים" מאת י. פרישמן * ויסעו וכו/שמות * פתע פתאם/"מתי מדבר" מאת ח. נ. ביאליק * ונעל חלוצים/עריכה חדשה * מי יתן/ירמיהו * על נהרות בבל/תהילים * בבבות = ילדינו/"מכל העמים" נ. אלטרמן * וגדול התהו/"דבר" ח. נ. ביאליק יזכר/ע"פ "על משואות פולין * שפוך חמתך/תהלים * לכו והכריזו/מתוך "חזון התשבי" י. כהן * אל טל ומטר/קטע משיר הפליטים תרג' א. שלונסקי * ציון הלא תשאלי/ר' יהודה הלוי * היתה עלי יד ד'/יחזקאל * ובשאנו קמים/מתוך "המגרפה" לש. פלדר * ארץ/מגילת העליה של קב' ח"י ג' * הנני מביא אתכם/ישעיהו * כי הנה החושך/ישעיהו * הנה ימים באים/עמוס * נברך, חסל סדר פסח/מסורה

הוצא ע' ועדת-החגים של הקיבוץ-הארצי